

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

A magzatelhajtás.

Irta: Némethy Ferenc zsendőrszázados.

A méhmagzatelhajtás oly probléma, mely már ósidőktől kezdve foglalkoztatta mindazokat, kiknek érdek-körét ezen kérdés érinti, tehát a törvényhozókat, államférfiakat, orvosokat, bölcsészeket és a rendőri közegeket. Ezen kérdés mai napság époly, vagy talán még nagyobb fontossággal bír, mint birt az ókorban, mert a magzatelhajtásoknak száma a mindinkább nehezebbé váló életviszonyaink mellett feltétlenül emelkedik.

Az idők folyaman ezen baj sem nem csökkent, sem nem javult. A tett kivételére egyaránt hajlandóságot mutat úgy az előkelő delnő, ki bőségben élve, nem ismeri az élet nyomorát, mint a szegény napszámosné, cseléd vagy a testét áruba bocsájító kéjhölgy.

A magzatelhajtás általános nyavalya, mely minden nemzetnél feltalálható, a legbidegebb világtájakon ép-úgy, mint a forró égöv alatt.

A gyermekelhajtás terjedésére történelmi visszapillantást vetve látjuk, hogy azt már az ókorban is üzték, a mi akkor annál könnyebben ment, mert egyrészt az akkori törvények nem tiltották a magzatelhajtást, másrészt mivel azon korszak legkiválóbb elméi, mint Plató, Aristoteles azt nemzetgazdászati és sociális okokból egyenesen ajánlották.

A rómaiak a méhmagzatelhajtást nem bűnnek, hanem még az erkölcsös érzelmű emberek is legfeljebb szemérmertlenségnek tekintették. A csirájában lévő emberi életnek akkor még nem voltak jogai. A magzatelhajtást Rómában oleinte titokban üzték, az idők folyamán azonban ezen szokás annyira általánossá vált, hogy azon senki sem ütközött meg.

Az okok, melyek magzatelhajtásra vezettek, régente is csak azok voltak, mint ma, vagyis önzés, szenvedély és hiúság, de hogy a magzatelhajtás a rómaiaknál és a görögöknél oly ijesztő mérvekel öltött, az kettős okra vezethető vissza. Egyrészt az erkölcsek általános hanyatlására, másrészt arra, hogy ezen cselekményt nem büntették. A régi korszaknak is megvoltak már a hivatásos magzatelhajtói, kiknek ügyfelei a gazdagabb osztályból kerültek ki.

Az ókori zsidók a magzatelhajtást nem ismerték vagy

legalább azt nem gyakorolták. Később, midőn a rómaiakkal és a görögökkel érintkezésbe léptek és azok szokásait, így a magzatelhajtást is átvették, ez ellen törvény által védekeztek, mely elrendelte, hogy minden gyermeket fel kell nevelni, az anyáknak pedig megtiltotta a magzatot elhajtani.

A keresztény vallás a magzatot az anya méhében védelmébe vette és a magzatelhajtást a gyermeköléssel egy kategóriába sorolta, azonban ennek és a később hozott törvények daczára sem sikerült a magzatelhajtásnak sem a közép-, sem az új korban gátat vetni.

A legujabb korban minden művelt állam szigoru büntetéssel sújtja ezen cselekményt és mégis mit látunk? Azt, hogy az utolsó 10 év alatt a magzatelhajtások száma majdnem a felével emelkedett, pedig bány eset nem került a nyilvánosság elé!

Magzatelhajtások nagy városban nagyobb mérvben üzetnek, mint a vidéken és sok egyéb ok mellett, ez nem kis részben azon körülménynek tudható be, hogy a nő változott állapotát könnyebben takarhatja el, mint a vidéken, hol a titkolódzás természetesen nehezebb.

Áttérek ezek után azon dolgok ismertetésére, melyek méhmagzatelhajtásra vezethetnek.

Leggyakoribb ok a házasságon kívül terherbe ejtett nőnél: a szegénység, a világi megvetésétől való féltelen egyrészt, másrészt a törvénytelen gyermek eltartásának és felnevelésének gondjai.

Sociális viszonyaink a házasságra lépést mindjobban megnehezítik, a nemi ösztön azonban készíti az embereket, hogy házasságon kívül keressenek maguknak kárpótlást. A nemi inger, a csábítás, a házassági ígéretek stb. könnyen viszik a hiszékeny nőt a lejtőre, ki a fogantatás gyümölcsétől minden áron szabadulni óhajt. Itt az ok sokszor kényszerítő alakban jelentkezik; még pedig mindkét fél részéről. A nő nem kívánja a gyermeket, mert szegényli félrelépését, restelli terhes állapotát, fél embertarsai megvetésétől, állásából való elboosajtságától és fázik a költségektől, melyekbe a gyermek felneveltetése kerül.

Van akárbány nő, ki egy sőt több gyermeket is saját keserves keresményéből kénytelen felnevelni és nélkülözések árán eltartani.

Első magyar vill. erőberend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Zsófia kir. Akadémia házi hangszerkészítője, az Orosz és a szabadalmazotti Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközölletnek. Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik. ☞ Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára. ☞

STOWASSER JÁNOS

császári és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. Zsófia kir. Akadémia házi hangszerkészítője, az Orosz és a szabadalmazotti Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

Igaz ugyan, hogy az anya szülei többnyire szeretettel fogadják magukhoz megtevelyedett lányuk ártatlan magzatát és nem érzetik vele anyja botlását, de ha a lánynak nősenek szülei, akkor a gyermekmenhelyre, vagy a mi még rosszabb, angyalszobák kezeibe kerül, kik az anyát kizsákmányolják, vagy gondoskodnak arról, hogy a gyermek hosszú életü ne legyen. Az anya tudtában van ezen szomorú kilátásokkal, csuda-e hát, ha a csirát életre ébredni nem engedi?!

A törvénytelen gyermek az anyát házasságkötésben is akadályozhatja.

Többnyire nem az veszi el a lányt, kinek szerelmi fellobbanásában karjai közé vetette magát, hanem életesebb férfi, ki a nő leánykori botlását megbocsátja.

Az alsóbb néposztályokból kikerülő férj nem idegenkedik ezért a fattyugyermeket befogadni, de az ily gyermek később viszalyt okoz a szülők közt, különösen, ha a házasságból gyermekek születnek. Az anya tudja ezt és ezért egy későbbi házasság reményében inkább elemészi méhmagzatát.

A nő ezen tette annyival könnyebben hajlik, ha a gyermek apja nem volt a kedvese, hanem alkalmi szeretkezésnek, csabitásnak, vagy erőszakos közösülésnek gyümölcse.

Az anya az undort, az utálatot, mit a férfi iránt érez, önkéntelenül átviszi a gyermekére, ki talán a gyűlölt alak vonásait fogja viselni. De nem érez szánalmat vagy szeretetet azon anya sem gyermeke iránt, kit a csabitója a szülés előtt bűtlenül, a világ csufjára elhagyott.

Nem ritka ilyenkor, hogy a gyermektől való megszabadulás vágya az öngyilkosság szándékával párosodik és a gondolat a lelki depressziók hatása alatt végre és hajtatik.

Magam is szemtanója voltam egy ily szerencsétlén szép fiatal lány korai halálának, kit egy élvhajhászó sibeder bázassági ígéret ürügye alatt eltántoritott, de midőn a viszony következményei mutatkoztak, faképnél hagyott és kit ezenfelül szülei eltasztottak. A szegény lány bánatában a vízbe ugrott és belefulladt, két életet semmisítve meg egyszerre.

És hány hasonló eset adja magát elő az életben, hány öngyilkosság oka marad örökké rejtély!

A férfi a házasságon kívül megszületendő gyermekekre nem szívesen gondol, mert a szerelemgyermek más nővel köttetendő házasságnál kellemetlenséget idézhet elő, másrészt mert a gyermek tartása anyagi áldozatába kerül, melyeket sokszor nebezen tud előteremteni.

Ezek miatt az apa a magzatelhajtás érzelmétől nemcsak, hogy nem idegenedik, de sokszor ő az, ki ezt a nőnek sugalmazza és a terv kivitelére ösztökéli, sőt sokszor ő az, ki a szükséges szereket és előteremti.

Van azonban olyan férfi is, ki a gyermek megszületését obajlja, a nőt, ki neki magzatelhajtási szándékát bevallotta, fenyegetéssel kényszeríti, hogy tervétől elálljon s ha azt mégis végrehajtotta volna, fel is jelenti.

A mozgató erő, mely a házasságon kívül nemileg közösült hazas férfiakat és nőket arra készítetik, hogy a megbgyümölcs meg ne érjen: a házasságtörés felfedezésétől és annak következményeitől való örökös felelőlem. Különösen veszedelmes a helyzet akkor, midőn a férj hosszabb idő óta távol van a háztól (börtönrre elítelve, tengeren túl stb.).

A gyermekelhajtás a társadalomban rejlő okokra is visszavezethető.

A két gyermekrendszer elve nemcsak a társadalom bizonyos rétegeiben, így a munkásosztályban talál követőkre, bár itt az indító okot, ba menteni nem is, de legalább érteni lehet. Ezen okok a kenyérkereső aily jövedelme, a munkanélküliség a vele járó nyomorral, a terhes állapot, mely az anyát a munka elvégzésében akadályozza. És ennek daczára ezen körökben kevesebb magzatelhajtás fordul elő, mint a társadalom egyéb rétegeiben, hol a fent felsorolt okok egyáltalán nem, vagy csak szelidített alakban jelentkeznek.

A két gyermekrendszer ép azon családoknál divik, melyeknek módjában állana kettőnél több gyermeket is felnevelni.

Itt a tett rugója az *önzés*. A szülők nem akarják, hogy a szerzett vagy öröklött vagyon széjjelforgácsoltaassék és utódaiknak bizonyos gazdasági függetlenséget kívánnak biztosítani.

Azon családok, melyek a megélhetés nehézségeivel küzdenek, a bő gyermekáldást nem kívánják, itt tehát a szükség a nélkülözésektől aggodalom is oka lehet a magzatelhajtásnak.

Ha a férj könnyelmű, keresményét könnyelműen elherdálja, a nőtől a család fenntartásához szükséges eszközöket megvonja, úgy hogy ez bármely beosztással sem képea családját ellátni, akkor az ily nő terhes állapotát szerencsétlenségnek tekinti és magzatjától szabadulni igyekszik és pedig a férj tudtan kívül, vagy annak beleegyezésével, néba egyenest akarátára és ösztökélésére.

A szegény munkásnőre ki többnyire a saját keresményével járul hozzá a családfenntartás költségeihez, a terbesség alkalmatlan állapot, mely őt a kenyérkeresetben akadályozza. Ily nő nem tekinti bűnnek a világra nem hozott gyermeket elpusztítani és az ő köréhez tartozók ezt szinte természetesnek találják. Szükség törvényt bont. Az anya nőismerősei azép szóért, csekély ajándék fejében, készséggel nyujtanak segílyt a magzatelhajtásban és teszik ezt szánalomból is. Megtörtént ugyanis, hogy egy gyári munkásnő teherbe esett és felkérte társát, segítene neki a magzatot elbajtani. Ez

A legjobb órák,

legszolidabb ékszerek, egyszerűtől a legdrágábbig, ugy készpénz, mint részlettízetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

műrának Szegeden,
Javitások 5 évi jótállás mellett.
Arjéyzók ingyen!

Napraforgók között.

A délibáb-telap bejárata.

A debreczeni munkáskertekből.

minden vonakodás nélkül ráállt erre, állítása szerint azért, mert sajnálta az asszonyt. A művelet egy beavatott harmadik nő lakásán lett végrehajtva, mert az áldott állapotban lévő nő lakása távol feküdt, annak az asszonynak lakásán pedig, ki segédkezett, a gyermekek miatt nem lehetett a műveletet elvégezni.

De nemcsak a szegényebb sorsú családoknál nyomul előtérbe a gondolat, a gyermekszülés által előálló felesleges terhettől szabadulni, hanem a jobb módúaknál is. Az élet nehezségeivel való küzdelem mindinkább is fokozottabb mérvben nyilvánul. A család fenntartására és a gyermekek nevelésére szükséges eszközök előteremtésére évről-évre nehezebbé válik. A középosztály a gyermekét iskoláztatja és mert sok idő kell hozzá, míg a gyermek saját keresményéből tarthatja fenn önmagát, folyton a szülők segélyére szorul. Miután pedig a legtöbb családfő megbatározott, alig fokozódó fix bevételre van szorítva, a család szaporulattal előálló kiadásokat viselni nehezen tudja és ezért az ellen védekezik, ha kell bűnös módon is. A középosztály helyzete a családfenntartást és gyermeknevelést illetően a társadalomban rejlő és azon kívül álló okokból, melyeknek tárgyalása nem tartozik ezen elmefuttatás keretébe — sok tekintetben rosszabb, mint az alsóbb osztályoké és ez magyarázza meg azt is, hogy a középosztalynál a magzatelhajtás miért gyakoribb?

Ezen cselekmény elkövetésének azonban egyéb rugói is lehetnek.

Számos asszony van, ki élvezni ugyan akar, de nem akar szülni. Itt az önzés és hiúság játszik szerepet. Sok nő irítozik a terhességgel járó kellemetlenségektől, a szülés fájdalmaitól és sokalja az áldozatokat, mit az anyaság tőle követel. A terhesség ideje alatt nehezen nélkülözi a megszokott mulatságokat és szórakozásokat és tart attól, hogy az anyaság szépségének és idomai-nak kárára lesz. Különösen azon nőknél jelentkezik a kívánság a méhgyümölcstől, mely rájuk nézve csak teher, szabadulni, kiknek nevelése hiányos volt, vagy kik előtt rossz példák állottak, melyeknek utánzása bizonyos körülményeknél fogva, nekik meg van könynyitve. Néha a beteges, öröklött hajlamok is szerepe van.

A tett elkövetésének indító okainak ismertetése után, rátérek a végrehajtás módjainak ismertetésére.

A magzatelhajtásnál használt szerek és eszközök, melyek a köznép előtt is jól ismertek, három csoportba oszthatók.

Az első csoportba azok tartoznak, melyek a testre általában külsőleg hatnak, minők: az ugrálás, tánczolás, lovaglás, nyomás, dögönyözés, taszigálás, esés, nehéz tárgyaknak selemelése, különösen a fej fölé, a test erős befűzése, a masszáz, végül forró lábviz vétele, melybe izgató szerek, minők: só, bors, mustárliszt, hamu stb. kevertetnek.

A második csoportba azon eszközök sorozhatók, melyek közvetlenül a nemzőrészeknél vagy ezek környékén alkalmaztatnak és többnyire szakértők által használtatnak. Ilyenek: a tojásburokszurás, végrehajtva különleges, e célra szolgáló műtőeszközzel, de lebet kötőtűvel is, zuhanyok, tömések, glicerinnel, forró vízzel, erősen hígított kénsavval, szappanos meleg vízzel, eczettel való befecskendezések, végül foghagymanak, ciklamen, opoponax, irisgyökér és terpentintapasz, hagyma stb. betevése a hüvelybe és gőzöltetés.

A harmadik csoportba a hashajtó szerek osztályozhatók, melyek belsőleg hatnak, erős hányást, székélést, hügyelvést, vagy víztódulást az anyaméhbe okoznak és elvetélést is előidézhetnek. Mindezen szerek az anyára is felette veszedelmesek és többnyire annak halálát okozzák.

A magzatelhajtáshoz használt szerek igen sokfélék és a különféle országok szerint változóok.

Az alábbi kimutatás a mi népünk által használt és ismert szereket tünteti fel.

A szer megnevezése:

Kénsav (vitriol), kénsavas káli (dupla só),* salmiáksó,* schweinfurtti zöld,* választó víz (borral keverve), fosfor (gyufafejek oldata), arzén (zirceny), antimon (pulvis Monckii),* kréta,* káli-lug, szappan,* higany,* ólomfehérpor,* naavitriol,* faecet,* glicerín,* nitrobenzol, mirhanolaj (mesterséges keserű mandulaolaj),* keserűmandulaolaj, borkő,* cassia acutifolia v. lenitiva = szennalévéli,* secale cornutum = anyaróza, taxus baccata = bükfanyak,* tuja,* juniperus sabina = lézziprus, bécsi rozmarin és ezek válfajai,* terpentínolaj,* kőolaj,* aloé, safrány* (borban főzve), bors, só és hamu* (forrált bor vagy pálinkában főzve belsőleg és külsőleg), myrha,* helleborus niger = fekete nádálytű vagy zászpagyökér, kámfor,* opium, morfiom, Rutafü (ruta graveolens),* kávé,* tanacetum vulgare = gilisza varadié,* artemia montana = hegyi keppanó,* ciklamen = mezői kankalin,* artemia = keserű üröm,* koloquintum = sártök, irisgyökér, Áronveszgyökér = Áron maculatum (borban főzve), terpentín,* boróka (taxus baccata),* szorecsendió* (pálinkában eltéve).

A csillag nélküliek leginkább használatosak.

A *-al megjelöltekhez a köznép is könnyen juthat, mert azokat részint a földiken, erdőn, mezőn megtalálhatja, részint a gyógytárakban, droguoriákban orvosi vóny nélkül is megvásárolhatja.

A fennebb elősorolt szereken kívül a cantharidák (állati mérgek) is alkalmaztatnak.

Leginkább használatos: a körishogár (spanyol légy) és a Gyrinusator, egy acélkék szárnyu bogár, mely mocsarak felületén, patakok csendes helyein uszkál.

A körishogár hatását már az ókorban is ismerték, Hippokrates is említi mint elhajtó szert.

A bogarak porrá törve, keserű sóval is keverve vétetnek be.

Ezek a szerek erősen izgatólag hatnak és a magzat elhajtására alkalmasak, mert vértódulást idéznek elő.

Hogy mennyiben alkalmazhatók a fent elősorolt sze-

Ha fáj a feje

ne tétovázzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 perc alatt a leginkább migraint és fejfájást oldalsztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készít Beretvás Tamas gyógyszerész Kibpesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postal szállítást.

A délibáb-telepi két körül.

Pavillon a délibáb-telepen.

A debreceni munkáskertekből.

rek eredményesen a méhmagzat elhajtására, az az orvosi tudomány keretébe tartozik. Az orvosi tudomány is sokszor a sötétben tapogatódik, mert a megfigyelések e terén még biányoak. Soknál, ki az említett szerek egyik-másikát használta, elment a gyermek, másoknál nem.

Ime néhány példa:

1. Egy 38 éves asszony, a terhesség 9-ik hónapjában olaj és szappanos víz allövetet kapott és vízzel hígított kénsavat ivott és mégis élő gyermeket szült.
2. Egy a terhesség második hónapjában lévő, két evőkanálnyi hígított kénsavat ivott, melytől elvetélt.
3. Egy 30 éves cseléd gyógytárban vásárolt kénsavat vett be, melytől meghalt, de a magzat testében maradt.
4. Ugyanez esett meg egy lánnyal, ki választóvizet ivott.
5. Egy asszony egy csomó foszforos gynyafejet oldott fel kávéban és azt megitta. Eredmény: abortus.
6. Ugyanezt cselekedte egy 21 éves lány a terhesség harmadik hónapjában. 48 óra mulva elvetélt, de meg is halt.
7. Egy nő a terhesség betedik hónapjában egy adag arsént vett be kávéban, mitől 16 nap mulva elvetélt.
8. Egy másik a terhesség ötödik hónapjában élvezett sebweinfurti zöldtől meghalt, a magzat azonban a testben maradt.
9. Ugyanez történt egy 20 éves lánnyal is.
10. Egy asszony a terhesség negyedik hónapjában antimonport szedett be, mitől 14 nap mulva elvetélt.
11. Egy terhes nő fekete szappant, mely borszal erősen volt keverve, eredménytelenül használt.
12. Szappanos vízzel eszközölt befecskendezés a hüvelybe abortust idézett elő.
13. Egy lány a terhesség 12. hetében 60 gr. biganyt vett be, mitől elvetélt.
14. Egy 40 éves nőnek, ki egy késbegyni ólomport vett be, elment a gyermeke, de belepustult.
15. Egy 24 éves cseléd a terhesség hatodik hónapjában köszörükő finom porának* és egy késbegynyi fehér ólompor keverékét borszeszbe áztatva megitta, a mitől elvetélt, de meg is halt.
16. Diachylon tapasz élvezetétől abortus állt be.
17. Egy hába a terhesség negyedik hónapjában lévő nő méhébe facezetet fecskendezett be, mitől az meghalt.
18. Glycerin — befecskendezve — sokszor eredménytel is alkalmaztik, de ez többnyire koraszülést eredményez, mely az anyára halálos kimenetelű lehet.
19. Mirbanolajtól egy 22 éves lány elvetélt és 28 éves asszony belepustult.
20. Az anyarozs alkalmazása egy a terhesség negyedik hónapjában lévő 24 éves lánynál koraszülést és halált okozott.

* A köszörükövek elakjást, — mely vastartalma, — gyakran szokták magzatelhajtásra használni, de kevés eredménnyel.

21. A bükkfamakkból készített surrogatum élvezete, többnyire halállal végződik.

22. A juniperus fajták leveleiből stb. készített főzetek a köznép által igen gyakran és többnyire eredménytel is használtak.

23. Sáfrány csekély mennyiségben, rumban feláztatva nem basznált, nagyobb adagban véve, halált okozott.

24. Némely helyen a pünkösdi rózsza és a komló is hajtószer gyanánt alkalmaztatik, de hogy minő eredménytel is, arra hiányoznak adatok.

25. Kámfor pálinkában feláztatva, abortust, de a nő balálát is okozta.

26. Egy a terhesség 4—5 hónapjában lévő leány egymásután rutafü főzetét itta, melytől elvetélt. Ugyanezen eredmény következett be egy nőnél a terhesség negyedik hónapjában három csésze rutagyökér főzet élvezetétől.

Az ezt követő közleményben a magzatelhajtás miénti nyomozására fogok utmutatást adni.

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

Egy gyilkosság kiderítése.

Irta: Németh Sándor cz. őrsvezető.

Az 1909-ik év január 29-én este kilencz órakor a bótosi csendőrlaktanya csengőjét úgy megrázta egy késői látogató, hogy az összekötő sodrony majd elszakadt. Mintha már ezzel is jelezni akarta volna az ügy fontosságát, mely miatt bejutni törekedett.

A készséges csendőr vette a kulcsot és ment kaput nyitni, míg az őrsparancsnok és még egy csendőr bent várták a látogatót, kiben panaszost sejtettek. A következő pillanatban belépett, vagy inkább bebukott nagy libegve Natárius Vitályos bótosi lakos. Dult arczkifejezése elárulta, hogy nem csekély fontosságú közölni valója van, bár nem kezdett ugyan annak előadásához, hanem mint a szerb ajku lakosoknál szokás, kerülő utakon kísérelte meg és csak Székely őrmester őrsparancsnok biztató figyelmeztetésére, hogy csak mondja bátran mi történt, kezdett a panasz közlésébe.

Ma este — úgymond — egy órával előbb eljött lakásomra Raics Dragomir jó ismerősöm egy kis tereferére és az utczaiz szobámban a két ablak közt álló asztalnál foglaltunk helyet úgy, hogy arczczal félig az ablakok felé voltunk fordulva, én az egyik és Raics a másik ablak közelében levő egy-egy széken.

Egy fél óra mulva az utczaiz lövés dördült el és a következő pillanatban Raics már lebukott székéről és egy azó nélkül végig terült a földön. Én a rémülettel megdermedten néztem a jelenetet, de csakhamar magamhoz térve meglepetésemből, felugorva Raicshoz siettem. Nem segítettem már rajta, kiszenvedett. Ott fekszik átlótt fejjel, véreben fagyva szobámban, hogy miként történt és ki által az eset, nem tudom.

— Ki volt még rajtuk kívül a szobában? — kérdé az őrmester.

— Csak öreg édes anyám, ki a rémülettel most szin-

A magyar királyi csendőrség szives figyelmébe!!
 Minden csendőr: ki órát, ékszer, gramofont vagy bármily más czikkeket akar vásárolni, nálam következőkép beszerezheti: 40 kor.-ig havi 4—5 kor., 45 kor.-ig havi 5—6 kor., 50 kor.-ig havi 6—7 kor., 60 kor.-ig havi 7—8 kor., 70 kor.-ig havi 9—10 kor., 75 kor.-ig havi 12 kor., 80 kor.-ig havi 14 kor., 90 kor.-ig havi 18 kor., Ezen felül egyezség szerint. Az óráknál 10 évi jótállás, feltétlen tisztességes kiszolgálás. — 1 gramofon kitűnő kivitelű, 20 darabbal (10 nagy dupla lemezzel, 100 ívvel), portimenteszo 100 kor., havi 8 kor. részletekben.
 Több rendelésnél szivesen házhoz jövök, miután éni bérléjgyem van.
 Kerjen őrsjegyzéket.

Brucker Győző Nándor és Tsa
 magyar műórász és műótvész
 Győr, Kazinczy-u. 15. sz.

A dobreczeni munkáskertekből. — Vidám munka.

tén betegem fekszik és a bátsó szobába vittem át, azután az ajtót bezártam, hogy senki be ne mehessen és ide futottam.

— Mikor kijött a házból, nem találkozott senkivel sem az utozán? — kérde az őrmester.

— Nem, sőt még a szomszédok sem jöttek ki és még nem is sejtik mi történt házamban — felelt Natárius.

Székely őrmester az egyik csendőrrel együtt nyomban felszerelve a helyszínére sietett és a község házához érve betért, hogy a szükséges községi közegeket közreműködésre hívja fel.

Ez utóbbiak kérdésére, hogy nem volt-e a községben Raicsnak haragosa? megjegyezték, hogy ilyenről nincs tudomásuk és nem is lehet, mert Raics békés természetű ember volt és mindenki kedvelte. Utközben az egyik éjjeli őr még elbeszélte, hogy ő lakásáról a község házához menet a gyilkosságot megelőzőleg egy negyed órával előbb haladt el Natárius háza előtt és sem ott, sem pedig a közelben nem látott senkit.

Székely őrmester amint megérkezett, szintén csak a balált konstatálhatta. A lövedék az áldozat bal szemén hatolt be oly erővel, hogy mint a másnapi bonczolás eredménye igazolta, a szemgolyót is az agyvelőbe nyomta és a koponyacsontot öt helyen megrepesztve, a lövedék a nyakszirtoncsontba furódott és megakadt.

A szobában egyébként mindent rendben találtak, miért is az őrmester az ablakokat vizsgálta át figyelmesen. Az átfurt ablaküvegen észrevehető volt a kicsapódott füst rátapadása, tehát a fegyver csövének közvetlen az ablak közelében kellett lennie, most vette csak észre, hogy a rodöny (zsálugáder) egy táblája — ott hol a lövedék keresztülhatolt — fel van buzva, ugyanígy

volt az a másik ablaknál is, hol a házigazda maga foglalt helyet. Figyelmeztette e körülményre Natáriust, ki azonban határozottan állította, hogy ő maga zárta el az ablakredőnyöket és csak azért sem felejtette el, mert függőnyt nem alkalmaznak. Ezen körülmény arra engedett következtetni, hogy áldozatul nem Natárius, hanem a meglőtt Raics volt kiszemelve, mert a tettes mintegy kileste áldozatát, hogy mindkét ablakon benézett a kellően kivilágított szobába.

De vajjon ki volt a tettes? Bűnjelet, nyomot és bizonyítékot felfedezni többet a fentinél nem sikerült. Tapu meg éppen nem találkozott, de hát ki is látta volna a tettest, ki minden bizonyynyal óvatosan tette meg az utat a színhelyéig és ebben az akkori sötét, ködös est is nagy segítségére volt, mivel hó nem lévén, egy méter távolságra sem lehetett akkor látni.

Az elbalt neje sem emlékezett, hogy férjének haragosa lett volna a községben, így csak tapogatózni és következtetni lehetett s mint az alábbiakból látni fogjuk, nem eredménytelenül.

Székely őrmester első sorban is azon körülménnyel, hogy Raics nem a saját, hanem idegen lakásban lövett meg és ha állítólag ellensége előzőleg nem volt a községben, vajjon tekintve a vasárnapot, nem koremai czivódás eredményezte-e a szomorú véget? Ezt kimutatandó az özvegyet ismételtlen kikérdezte, ki előadta, hogy férje az nap délután egy óraker eltávozott hazulról és nem is tért többé vissza. Neki ez nem tűnt fel, mert rendszeren csak 10—11 óra tájban szokott ünnepnapokon baza térni, amikor rendszeren le is feküdt, de, hogy hol és mivel töltötte az időt, arról neki tudomása nincs.

BUTOR

Késpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÜT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88—89.

BUTOR

Most tehát a korcsmárosok kérdeztettek ki és megállapították, hogy a meglőtt ember az egész délutánt a Paszkulov-féle korcsmában töltötte.

Székely őrmester a korcsmáros bemondása szerint jegyezte az ott jelen volt vendégek neveit és egyben kikérdezte a korcsmáros, hogy kik voltak Raics társaságában és nem volt-e azok egyikével czivódás vagy szöváltásba keveredve. Ily esetről azonban se a korcsmáros, se a jelenvolt vendégek nem bírtak vagy nem akartak felvilágosítást adni. Csakis az volt megállapítható, hogy Raics egyik jó barátjával, Piszárov Györgygel bagyta el a korcsmát délután hét óra tájban.

Piszárov sem mondott többet, minthogy ő elkísérte Raicsot Natárius házáig és ott elváltak. Sem Natárius báza előtt, sem pedig az utcán nem találkoztak oly egyénnel, kiről a fenti cselekmény feltételezhető volna.

Időközben megérkezett a vizsgálóbíró és a törvényszéki orvos. A bonczolásakor kiderült, hogy a gyilkosság vadászfegyverrel történt. Annál bizonyosabb volt ez, mivel a nyakszirtben megakadt golyón kívül nemcsak számos apró lövedék — úgynevezett nyulsőrét — került ki a fejből, hanem egy papirlemez is, mi a vadászfegyverek töltényében belyezett lövedék burkolatát képezte. Ezen körülmény megerősítette az őrmester azon előbbi feltevését, hogy a tettesnek közelben kell lennie annál is inkább, mivel tekintve — a vasárnapi és még nem oly késő esti órákat — talán nem oly könnyen jutott volna el a tettes fegyverrel kezében távolabb eső helyről — a tett színhelyéig — feltűnés nélkül.

Az őrmester nem adta fel a reményt. A helyszínét újól megfigyelve, ismét szemügyre vette a két ablakot. Az a gondolata támadt, hogy a tettesnek azon irányból kellett jönnie, mely oldalról előbb azt az ablakot érintette, a melyknél maga a házi gazda foglalt helyet. És miután a redőnyt óvatos lehozás után betekintve látta, hogy nem a kiszemelt áldozat ül ott, csak akkor kellett a másik ablakhoz mennie, hol hasonló eljárás után megtalálta a kiterkeszt. És ba így áll a dolog, akkor ki kellett lennie azt, hogy az nem lakására, hanem Piszárov társaságában távozott és Natárius házába ment be. És hol lehetett volna legjobban és feltűnés nélkül mint az ő saját lakásán, mely előtt a meggyilkolt Piszárov társaságában elbaladhatott.

Ezen gondolatai közepette jutott csak eszébe, hogy az előző estén, a mikor a helyszínére sietett, az egyik ház udvarán és kertjén keresztül tekintve, három kis fénypontot pillantott meg, a mely fénypontok egy, a kert végéig kinyúló ház bátsó tüzfalába vésett lyukakból kellett hogy eredjenek, annál is inkább, mivel a földszintes épületek ablakainál jóval magasabbnak látszottak. Akkor sietében nem nagyon vette ezt figyelembe, de most egyéb adat biányában, e kicsinek mondható körülmény is érdekelte és elhatározta, hogy meg fog győződni arról, hogy vajjon kinek és mi keresni valója volt a padlásán a késői órákban.

Nyomban megkereste azon helyet, honnan a jelzett világosságot kisűrödni látta és csakhamar felfedezte a másik épület tüzfalába vésett három padláslyukat is.

— Ki lakik ebben a házban? — kérde a községi közegektől a jelzett irányba mutatva.

— Dragolyub Zaiva, aki a ház is, — volt a felelet.

Az őrmester elővette jegyzék-könyvecskéjét és miután meggyőződött, hogy nevezettnek van fegyvertartási engedélye, elhatározta, hogy meg fog győződni arról, vajjon mit keresett az a padlásán?

Megérkezve a gazda maga fogadta őket és nyugodtan kérdezte, hogy miféle ügyben keresik?

Az őrmester felszólította, hogy mutassa fegyverét és igazolványát. Dragolyub készségesen engedelmeskedett és a kívánt tárgyakat szépen előmutatta. Az őrmester a fegyvert kezdé vizálgálni, de nyomban meggyőződött, hogy a kétsősü fegyver teljesen használhatatlan és berozadásodott csövei mutatták, hogy azzal már régóta nem lőttek. A szintén előkért töltények készítése azonban teljesen új keletű volt.

— Hol és miként töltötte a tegnap délutánt? — kérde az őrmester.

— A Paszkulov korcsmájában voltam esti hat óráig, ekkor hazajöttem és miután megvacsoráltam, hét órakor lefeküdtem és többé nem mentem sehova sem — felelte a kérdezt.

— Hol volt neje mikor hazajött?

— Nőm már aludt a két kis gyermekkel és mivel a vacsorámat megtaláltam, így fel sem keltem.

— Ki lakik még itt e házban kivüle?

— Senki — válaszolt Dragolyub.

— Nem járt senki a padlásán tegnap este kilenc óra tájban?

— Tudtommal senki sem járt és ezt reggel sem vettem észre.

— Pedig valakinek kellett ott járni, mert én magam láttam a világosságot — mondá az őrmester és közben leve szavai hatását, nem kerülte el figyelmét az sem, hogy Dragolyub arcizmai — bár alig észrevehetően — megrándultak. Mintba sejtette volna az őrmester, hogy helyes uton jár, felszólította Dragolyubot, hogyha bármit is eirejtett padlásán, adja elő, mert különben meg fogja nézni.

Dragolyub összeszelve magát azt felelte, hogy keresék, ha tetszik, ő nem bánja, mert nincs mit rejtegetnie.

Az őrmester tervét megvalósítandó a jelenvoltakkal és házi gazdával egyetemben a padlásra ment.

Ott a porban látható legfrissebb lábnyomok irányát követve, egy halom morzsozt tengerit talált. Ezt félre rakatva, abban semmiféle tárgy nem találtatott, de jól szemügyre véve észrevette, hogy a sártapasz egy helyen fel van törve és belyére visszaigazitva.

Ezt is eltávolította és a helyén támadt üregbe nyulva egy kétsősü új vadászfegyvert buzott ki onnan. Megvizsgálta a csöveket és ezek egyikében egy még ki nem lőtt töltényt talált, míg a másik csőben friss lővés nyoma volt látható és a puskaapor szaga erősen érezhető. Dragolyub egy szót sem szólott, de remegése és ajkainak vonaglása elárulta, hogy ő a gyilkos.

Ujabb kérésekkel előtte bontatott fel a töltény — mi a fegyverhen találtatott — és abból a nyulsőrét közé kevert apróra vágott ólomdarabkák és egy ugyanoly nagyságu Verndl-féle fegyverhez való golyó találtatott, mint a minővel Raics meglövetett.

Most már következett a töredelmes beismerés.

Elmondotta, hogy a Paszkulov-féle korcsmában délután félhat óra tájban egy izben kiment az udvarra és a sötétségben beleütközött a szintén az udvaron levő Raicsba, a ki ezért meglökte, ő egy ütással viszonzta ezt, mire Raics, ki nálánál erősebb volt, kétézen úgy arcul ütötte őt, hogy felbukott.

Nem látta ezt senki. És mert ő ittas volt kissé, elhatározta, hogy megboszulja magát. Viasszamenve az ivóba, hallotta, hogy Raics és Piszárov együtt távozni akarnak, miért is ő észrevétlenül előre sietett és gyorsan

Kérjen egy példányt

czimü könyvet ingyen

«MŰIPARI CZIKKEK ELLENŐRE»

Lőrincz M. és Társa (zégző); Kecskemét. Sok pénzt takarít meg vele!!

san elkészítve a két töltényt, a kertkerítésen át az egyik hátsó szomszéd kertjében a kerítés mellett lesbe állt. Mikor Raics és Piszárov ott elhaladtak a hangjukról is felismerte őket. sőt azt is hallotta, mikor Raics mondotta, hogy ő még nem megy haza, hanem bemegy Natáriushoz, kivel egy kis beszélni valója van. Most tehát még nem hajtotta végre szándékát, hanem várt míg majd nem járnak oly sokan és különben is nem akarta véletlenül Piszárovot találni. A többit már ismerjük. Csak még megjegyezte, hogy azon uton tért vissza lakására, melyen cselekményét végrehajtani megindult és a kilőtt töltényhüvelyt ott a dudva közt eldobta.

Elfogatott és a pancsovai kir. törvényszéknek adatott át, hol büntetésének töltése ideje alatt lesz alkalma elmélkedni a fölött, hogy mire viszi az embert a bosszu, főleg akkor, a mikor annak indító gépezetét alkohollal fűtik.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A fölfedező lángész.

Az embert első sorban szellemének önállósága és haladásra törő tehetsége emelte a többi élő lények fölé. Míg a többi állatok szellemi életének súlypontja az öröklött ösztönökben van, addig az ember alkalmazkodás és tanulás útján egyéni életében szerzi meg a szükségességek legnagyobb részét. A tudás anyaga azonban csak úgy érthető el mai teljességét, hogy — mint mindenütt a természetben — itt is munkamegosztás lépett életbe: az emberek egyik — kisebbik — része főképp új ismeretek, új cselekvésmódok felkutatásán munkálkodik, míg a nagy tömeg főképp a kész igazságokat és utasításokat veszi át, tanulja el. Az első csoportba soroljuk a tudóst, a vezető államférfiút, a vallásalapítót, a művészt, a mérnököt. Ezek munkáján alapszik az emberi haladás; az ő vállukon nyugszik a művelődés.

E jelentős embercsoport lélektani megismerését tűzte ki céljául Ostwald Vilmos, a hírneves tudós. Arra a kérdésre igyekszik megfelelni: milyen lelki tulajdonságai vannak a kutatóknak, a fölfedezőnek? — s hozzákapcsolta a második, immár gyakorlati kérdést: miről ismerhetjük fel a jövőendő lángészt s mit tehetünk, hogy fölfedező munkájában elősegítsük? Kutatása eredményét Ostwald nemrégiben vaskos kötetben tette közzé, melyben először is hat kiváló természettudósnak (Davy, Mayer, Faraday, Liebig, Gerhardt, Helmholtz) életrajzát adja, azután a fölfedező lángész jellemzését kísérli meg; végül javaslatokkal áll elő. Erről a munkáról érdekes ismertetőést közöl a „Természettudományi Közlöny” legutóbbi száma dr. Máday Istvántól, a honnan mi is átvesszük az alábbiakat.

A fölfedezőnek egyik legállandóbb tulajdonsága a koránérettség. Ezt nem úgy kell értelmezni, hogy minden koránérett gyermekből fölfedező lesz, hanem úgy, hogy a nagy fölfedzők életrajzából ez a jellemvonás ritkán hiányzik. Egy másik gyakori tulajdonságuk az egyoldalúság. Azért kivételnek tekinthető köztük az olyan „jó tanuló”, a melyen például Helmholtz volt, a ki valamennyi tantárgyban jól megfelelt. A legtöbbben már gyermekkorukban válogatnak a tárgyak között, mintha csak

éreznék, hogy csak úgy hatolhatnak a dolgok mélyére, ha a szelvében való kalandozásnak korlátot szabnak. Sokan már az iskolában egy tárgyat, s rendszeresen egy tanárt is választanak, a többit pedig elbanyagolják. Innen van az az általánosan elterjedt, képtelennek látszó tapasztalat, hogy a nagy embereknek majd mindig rossz dolguk volt az iskolában: meg-megbuktak és pedig több tárgyból, néha meg ki is zárták őket mint javithatatlanokat.

De ennek az örökös ellentétnek, mely a lángész az iskolától elválasztja, más, mélyebb oka is van, mint a lángész egyoldalúsága. Az iskola mindig maradi, mindig a mult nemzedék eszményeinek az ápolója; a lángész ellenben mindig haladó és újító; törekvése épen arra irányul, hogy a mult állítólagos korlátokat lerombolja s új területet hódítson az emberi szellem számára. Az iskola célja: jó polgárokat nevelni; azért az arany középszerrel oltalmazza s kivételekkel nem igen foglalkozhatik. Az iskola rend és fegyelem nélkül nem állhat fenn: a lángész pedig sok esetben nem tűri az olyan rendet, melyet nem ő maga szervezett. Mindezen kívül, melyek állandó, az iskola lényegében rejlő bajok, Ostwald-nak még egész sereg kifogása van a mai középiskola ellen. Ostwald a nyelvek tanítását nagyrészt kiküszöbölő; főképpen ezek ellen irányul a leendő természettudósok gyűlölete az iskola padjain! — azután az iskolázás tartamát szállítaná le úgy, hogy 16 éves korában mindenki pályát választhasson s megkezdhesse a pályája követelte különleges tanulmányt.

Már most miről ismerhető fel a szellemi kiválóság? Egész egyszerűen arról, hogy a gyermek a tárgy iránt érdeklődik. Az olyan tanuló, a ki sohasem elégszik meg azzal a szellemi táplálékkal, a mely a közép-szernek, az egész osztálynak van szánva, a kinek mindig van valami kérdezni valója, a ki önként többet tanul, többet gondolkodik valamely tárgyról, mint a mennyit tőle követelünk: az ilyen gyermekből válhatik majd kiváló szakember épen ebben a szakban. Ostwald úgy találta, hogy a legtöbb kiváló tudós már ifjúkorában nem az iskolából, hanem könyvekből szivta magába az anyagot, mely későbbi tudásának alapja lett. Azért a tanárnak egyik fontos kötelessége, hogy jó könyveket ajánljon, kiváló diákját pedig lehetőleg külön is oktassa: nagy öröme lesz benne és egykor hálás elismerésre számíthat. Legjobb azonban az ilyen gyermeket a többi tárgytól fölmenteni (illetőleg kevesebbet kívánni) és az iskolából, mely szellemét inkább nyomorítja, mint fejleszti, egyáltalán kivenni. Csak egyre kell vigyázni, hogy a megfigyelés biztos legyen; mert vannak oly gyermekek, a kiknek érdeklődése csupán felületes és kitartásuk nincs; ezekből sohasem lesz tudós; és van olyan gyermek is, a kiben többféle tehetség lappang, s az, mely egykor nagygyá teszi, talán csak ezután fog kifejlődni.

A közfelfogás szerint a tudós munkájának értéke életkorával növekszik. Monnál többet dolgozott már annál értékesebbek lesznek a későbbi művek. Ez nagyrészt tévedés; legalább azoknál, a kik új, eredeti eszméket, új rendszereket és módszereket új, termékeny föltövéseket alkottak, inkább fordítva áll a dolog; a 20. és a 30. év közé esnek a legeredetiabb alkotások. Ezt onnan magyarázza Ostwald, hogy eredeti fogalmazáshoz nem annyira tudás mint képzelet kell, sőt a tudásnak tömege

Merkur kerékpárok

Csendőrségi alkalmazottak kerékpárakból 20 kor., alkatrészekből és gummikból 20% árengedm. részesülnek. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küld

DÉRY EDE

kerékpár és varrógép SZEGED.

nagyraktár

bizonyos fokon felül egyenesen szárnyat szegi a képzeletnek, mely nélkül fölfedezés sobasem jön létre. Nem azt akarja ezzel mondani, hogy tudatlan ember könnyebben fedez föl valamit, mint a tanult ember; hanem azt, hogy a lángész, a ki rendszeren már gyermekkorában föltette a kérdést, könnyebben lel rá megoldást addig, míg az összes nebezégeket nem látja, addig, míg az előtte adott számos megoldásokat nem ismeri, s ezek ismerete őt szuggeszióként egy vagy más irányban nem befolyásolja és sikertelenségük őt is bátortalaná nem teszi. Szóval: nem jó a fölfedezőnek tudnia, milyen nebez a feladat, mert ez a tudat lankasztaná önbizalmát. Elég, ha az ifjú lángész például tíz könyvet olvasott kedves tárgyáról: így megvan az általános áttekintése, mintegy madártávlatból látja a dolgot; míg ha 100 könyvet olvasott volna, elmerült volna a részletekbe s nem tudna ismét magasabb, általános szempontra helyezkedni.

De egyik főfeltétele a gyökeres újításnak a merészség, a korlátlan önbizalom, az ifjúi hév. Csak az képes egy évszázadokon át lassan fejlődött s szinte megkövesült tudomány szakba új, termékeny magot binteni, a kit még nem ért családás. Ritkaságzamba megy azért Faraday példája, a ki 40. és 50. életéve közt végezte fontosabb fölfedezéseit. Mikor a nyugalomba vonult Clausius helyére Hertz Henrik-et választották, Clausius így szólt: „Miért vesztet olyan embert, a ki már véghezvitte élete nagy művét?”

Valóban a legtöbb nagy fölfedező életében csak egy feladatot tűz ki magának, s ennek szenteli minden erejét. Azért az első feldolgozás, minthogy korán kezdi, legtöbbször hibás és értéktelen. — Érdekes, hogy a nagy emberek életében bizonyos ritmus, bizonyos időszakosság nyilvánul, és pedig két irányban. Először is az életnek rendszeren egy, néha több csúcspontja, fénypontja van. Ilyenkor csak úgy duzzadnak a bősnek izmai; annyi erélyt termel, hogy alig tudja felhasználni, és tudományos munkája mellett gyakran ug anakkor magánéletében is nagy változásokat hoz létre. Így sok fölfedezőnek eljegyzése, vagy házassága összeesik főművének megjelenésével.

Másik oldala az időszakosságnak, hogy bizonyos gondolatok, bizonyos törekvések az élet folyamán ismétlődnek, és pedig sobasem a régi alakban, hanem mindig fejlettebb formában. Mintha csak a kifáradás, az ugyanazzal a dologgal való foglalkozás megújása élettani célzaserőséget jelentene; azért ununk bele, mert most még úgy sem tudnánk nagyobb eredmény elérni. Jön a pihenés, jön a másnemű foglalkozás, s ezalatt a lélek feldolgozza a régi anyagot, a nélkül, hogy öntudatunk észrevenné. Az egyszer elvetett s egy ideig öntözött mag érik, csirázik, s akkor lát ismét napvilágot, csak akkor válik ismét tudatossá, mikor már kész növénykévé fejlődött. A szellemi csirafejlődésnek ez az időszaka, melyben a csira lappang, mintha elástuk volna, úgy hiszem, valamennyi szellemi munkás előtt ismeretes. Mayer Róbert báró főművét, melyek az energia megmaradása elvének mind tökéletesebb kidolgozását adják, 2—3 évi időközben adta ki, jelesen 28, 31 és 34 éves korában.

Néha ezek az élettanilag megegyező időszakok számszerű törvényszerűséget is mutatnak, melynek megállapításával kivált Möbius, Fliess és Swoboda foglalkoztak. Legáltalánosabb érvényűnek látszik a hét éves periodus,

mely abban nyilvánul, hogy a héttel osztható esztendőök kiválóan kedveznek oly tetteknek, a melyek rendkívüli erőfeszítést és életkedvet követelnek. Ide számíthatjuk azokat az eseteket is, midőn a 22. vagy 29. évben készül el valamely munka, kivált ha nagyobb terjedelmű s kidolgozása bosszabb időt igényel. Ostwald ugyan nem említi ezt a jelenséget, de épen az ő anyagán feltűnően mutatkozik; Davy 21 éves korában adta ki első dolgozatait, 28 évében fedezte föl az alkálifémeket; Mayer 28. évében fejtette ki az energia megmaradásának elvét s ugyanekkor házasodott; Faraday 29. évében tette első fölfedezését, ugyanekkor házasodott s egyházi tisztséget is vállalt; Liebig 21 éves korában vállalt tanári állást; Gerbardt 28. évében adta ki nagy művét s megházasodott; Helmboltz 28. évében nyert tanári állást s ugyanekkor házasodott (bár az utóbbinál inkább külső okok találkozására volt döntő).

Annak a sajnálatos jelenségnek, hogy a fölfedzők nagy része életében csak egyszer remekel, több oka van. Először is: mindenki csak egyszer fiatal; ha az élet tavasza elmúlt, vége a virágzás korának is. Azután meg az egyes ember szellemének mindig vannak bátárai: még sobasem sikerült egy embernek egy egész tudományt fölépítenie. Bármily kiváló is, csak egy új gondolatot, egy új szempontot teremt, s ha ez a gondolat teljesítette termékenyítő hatását, alkotója félreállhat, mert immár ismét újabb, ifjabb gondolatra van szüksége. A ki félre nem áll, azt felrelőkik a saját tanítványai, ha újtokban van s alkalmazkodni nem akar; így járt az öregedő Berzelius és sok más. (Végo köv.)

KÉPEINKHEZ.

A debreczeni munkáskertekből.

Azt hisszük, hogy most a tavasz közeledtével, alig tudnánk érdekesebb és tanulságosabb képeket olvasóinknak bemutatni, mint a debreczeni munkáskertek egyes részleteit. A munkások lakta városok vezetőségei ugyanis belátták, hogy a mostani folytonosan dráguló életmód mellett, nagy szükség van ilyen munkáskertekre, ahol a gyári és más munkások üres idejükben zöldség s más egyebek termesztésével foglalkozván, nemcsak szórakozást nyernek, hanem megélhetésüket is megkönnyítik. A vezetőkörök ebben is, mint sok másban, angol példa nyomán indultak. Nálunk eddig több gyártelepen, mint Diósgyőrben és Petrosényben vannak ilyen munkáskertek és a rimamurányi vasgyár részvénytársaság is törekszik ilyet alapítani. De mindezeknél különb a Debreczeni kertmunkás telep, amely Szántó Győző gyáros kezdeményezésére létesült s a melyet a mult év tavaszán foglaltak el a debreczeni kefégyári, gőzmalmi, közraktári, vasöntödei, légszeszgyári és dohánygyári munkások, megalapítván ekként a debreczeni közbasznu munkáskertek egyesületét. Egy-egy munkáskert nagysága 350—700 négyeszméter között váltakozik és élő-sövény kerítés választja el egyiket a másiktól. Négyeszméterenként, a telepnek a városhoz való távolabb vagy közelebbi fekvése szerint, egy vagy két fillér évbért fizet a munkás a városnak s így 3—14 korona között váltakozik az egyes kertészek utáni évbér. A debreczeni gazdasági iskola tanárai által való elméleti és gyakorlati oktatás folytán, már a mult évben oly elő-

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olcsón linom és jó hangszert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője. Azert ne vásároljon semmifele hangszert, legyen az hegedű, gordonka, czimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb. míg **Reményi** legújabb képe újragyártást nem olvastak, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** külön költségvetés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kéréndő.

nyös eredményeket értek el vele, hogy a munkás mellett, hogy a maga terményszükségletét fedezheti belőle, még az ilyenekben szükölködő Debreczen város piacát is ellátja zöldeggel. Miután a csendőrségi laktanyák majdnem mindegyikébe veteményes kert is tartozik, a csendőrlegénység érdekeire való tekintettel, követendő példaképen közöljük a fentieket, abban a reményben, hogy közleményünk nem fog süket fülekre találni.

HIREK.

Eljegyzés. Kunos Béla hadnagy, tamási szakaszparancsnok, Szabó Juliska urholgyet, Szabó Ferencz szakszárni főgymnásiumi tanár leányát, 1910 február havában, Szekszárdon eljegyezte.

Egy járőr megtámadtatása. Németh Menyhért cz. őrsvezető és Pintér Gyula csendőr cz. őrsvezetőből állott galántai őrsbeli járőr, február 22-én délután Horacsek Ferencz nagymari illetőségű egyént, Galánta határában munkanélküli csavargáson érte és azt igazolásra hívta fel. A felhívott magát igazolni nem tudta s ezért őt a járőr a galántai szolgabírói hivatalhoz elővezetni akarta. Horacsek egy ideig minden ellenállás nélkül baladt a járőr előtt. Majd hirtelen megfordulva Németh cz. őrsvezetőre vetette magát s azt torkon és mellen ragadta, midőn pedig Németh őrsvezető a támadás elhárítása céljából fegyverét válláról lekapta, az őrsvezetőt eleresztve, annak fegyverét ragadta meg s azt tőle elvenni igyekezett, s miután a fegyvert ismételt felhívásra sem bocsátotta el, Horacsek ellen, Németh cz. őrsvezető járőrtársa egy szuronydöfést intézett s azt bal alkarján könnyen megsebesítette, mire Horacsek a további támadással felhagyott. A járőr által ezek után elfogott Horacsek a fenti sérülésein kívül, a Németh cz. őrsvezetővel folytatott dulakodás közben a bal csipője felett egy súlyos sérülést okozó szuronydöfést is szenvedett.

Kérelmek. A zólyom megyei Kriványgyetván állomásozó Mikóczy Béla őrmester kéri a VI. kerület állomásozó Hodoay István csendőrt, Orbán János Nagyecsedeni állomásozó csendőrt pedig Konkoly Béla csendőrt, hogy címét vele közölje.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az utczaeprők álarcza. Newyork város egészségügyi hivatala a városi utczaeprőket álarczféle készülékkel látta el, mely nagyon hasonlít a szájkosárhoz. Az egészségügyi vizagálat ugyanis kiderítette, hogy az utczaeprők minden másféle munkánál hamarabb kapnak fertőző betegséget, különösen a tüdővést, a felkavart s miazmákkal telt utczaepről. Az álarcz a szájat és orrot megvédi a betóduló portól.

A hering. A heringről legelőször egy, Krisztus születése utáni 700-ik évből származó angol krónika tesz említést, a miből az következik, hogy az angolok foglalkoztak legelőször heringhalászattal. Később azután halászni kezdték a Keleti-tenger partján lakó többi népek is. A Hanzavárosok gyors felvirágoztatása körül az állam heringhalászaiknak is nagy érdemük volt. Legújabbban a heringhalászattal szintén csak a Keleti-tenger parti lakói foglalkoznak és pedig Anglia, Németország és Hollandia lakói. Érdekes a hering készitési módja. Az angol ha-

lászok például elevenen hordják a partra a heringet és csak ott ölik meg, hogy azután konzerválják. A német halászok ezzel szemben még a tengeren megölik és már ott besózzák.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség névtelen levelekre nem válaszol, köziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva, nyilvánosan meg nem adható. Kérjük emellett olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek. Szolgálatnál kapcsolatos kérdésekre csak az esetben válaszolunk, ha a kérdés általános és fontosabb jelentőségű szolgálati ügyet érint, akkor is a felvetett és a tárgy lényegének megfelelően szűvegezett kérdés előrehoztatásával, hogy az adott válasz mindenki által megérthető legyen s így a felesleges kérdőzösködéseknek eleje vétessek. Épp ily módon adjuk meg az általános műveltséget előmozdító válaszokat is.

100. Olvassa el lapunk múlt évi 6. számában «Barabont testőrség» alatt adott válaszukat.

T. K. cz. őrsv. Pétervására. Nehány ez a helyszini szemlérről című cikkje semmi újat nem mondó, annyira elcsépelet és egyik-másik szakkönyvből szedve, rosszul összetakolt közlemény lévén — nem közölhető.

A. járásörmester. Az Ön «A jó fogás» cz. közleményében csak élénk képzelődést látunk, egyebet semmit; nem közölhető. Irt Ön már ennél jóval különbeket. A cikk megfelelő stílusban van tartva s ha valódi és tanulságos érdekes nyomozást ír le, azt alkalmasan szivesen közöljük.

F. J. csendőr Szászkeresztúr. Az első megfajtás a helyes.

P. L. őrmester Szatmárnémeti. «Totilaza kör» nincs; hanem van «Totalizátor», vagyis fogadási iroda, a mely lóversenyeknél működik.

Biharhavas. Kérvénye kedvező elintézetést nyert.

P. K. és K. II. Még nincs ott.

Rendelő. Budapest IV. Múzeum-körút 39. sz.

Kíváncsi. 32. Igen. 1910. 8. szám.

Horvát csendőr. Igen.

B. J. cz. őrsv. Szászvárad. 1. Csak esetleges nyugdíjazásnál jöhet számításba. 2. Közvetve hozzátartozik. 3. Szolgálati ügy. 4. Már tárgyalva van.

Marosmenti. I. Toldy Lajos könyvkereskedésében, Budapest, II. főutca 21. sz.

Melence. Mindkét ügyben forduljon közvetlenül illetékes helyre.

K. J. őrsv. Óvorbász. Szolgálati ügyek. Ha sérelem esett Önön, éljen panaszlási jogával.

F. J. Dr. Rosenberg Sándor, Budapest, VIII. Rákóczi ut 39. 19999. Nem.

Sch. F. Forduljon kérelmével közvetlenül illetékes helyre.

Budapest. A járásörmesterek szervezése alkalmából járásörmesterei székhely volt, de most már betöltve nem lesz.

3-77. Ön nem őrmester, fel nem veszik, további felvilágosítás felül felesleges.

Erdélyi csendőr. Kérdései még koraiak.

L. S. Jelenlegi fizetése az ottani alkalmazásnál figyelombo nem jöhet, esetleges nyugdíjazásánál a polgári állami alkalmazottak nyugdíjigényeire vonatkozó 1885:XI. cz. határozványai lesznek mérvadók. Igazolvány nélkül nem pályázhat.

F. Alsódemboru. Egy leszállás eredménye cz. közleménye, miután a gyanúsítottak szájába adott hivatalos stíli párbeszéd kétségessé teszi az eredmény azáltal való kiderítésének hiteleségét, egyéb érdekesség pedig nincs benne — nem közölhető.

AZ ERŐSÍTETT

CAPCINE (PAPRIKA) KENŐCS

Ezrekre menő hájairatok bizonyítják, hogy mily kitűnő hatás a van. Valódi csak némi kapható. Kis tégely 1 K., nagy tégely 2 K.

Az ár és 46 f. postaköltség
beküldése után vagy után-
vétel küldve

Szenthe Lajos gyógysz.

Budapest, Damjanich-utca 2.

Csuz, köszvény, reuma
ideges fejfájás, hűlés,
idegbaj, mindennemű
csontbántalmak ellen
kétlőn hatásosnak bl-
zonyult szer

HIVATALOS RÉSZ.

Közigazgatási döntvények.

Leletjuttalakra csak bírósági, vagy batósági közegeknek s csak leletek alapján befolyt felemelt illetékekből van igényük. Titkos feljelentőt tehát a leletjuttalék meg nem illeti.

(A m. kir. pénzügymin. 122638/908. sz. a. kelt batározata.)

„Kokuszszairnak” jelzes nélküli edényben való árusítása az 1895. XLVI. tcz. 4. §-a alapján büntetendő.

(A m. kir. földművelésügyi miniszter 1909. május 26. 46.766/909. sz. it.)

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. V. sz. csendőrkerületi parancsnokság által: *Mészáros Márton* járásörmester és *Berkes József* cz. örmester segédoktatói minőségben több éven át tanusított kiválóan buzgó, fáradhatlan és eredményes működésükért, nemkülönbén példás magaviseletükért.

Komara Péter cz. örmester, úgy az őrsparancsnoki, valamint pótszárnyirodában való alkalmazása alatt, hosszabb időn át tanusított ügybuzgó, megbízható és lankadatlan tevékenységeért, nemkülönbén példás magaviseletéért.

Pollák Benedek cz. örmester, a legénységi létszám kiegészítése körül jelentkezők gyűjtése által több éven át tanusított kiváló buzgalmaért.

Kálmán Zsigmond cz. örmester, a segédietzi irodában több éven át tartó vezénylési ideje alatt tanusított lankadatlan szorgalma és kiváló példás magatartásáért.

Törő Sándor örmester, úgy az őrsparancsnoki, valamint szárnyirodában alkalmazása alatt hosszabb időn át tanusított kiváló szorgalma, pontossága és eredményes tevékenységeért, nemkülönbén példás magaviseletéért.

A m. kir. VI. sz. csendőrkerületi parancsnokság által: *Jájer István* cz. őrsvezető, a Magyarkimle közönsége kárára 1909. évi október hó 18-án virradóra álkulcs használat és a pénzszekrény megfurasával elkövetett 851 korona pénzlopás tetteseinek nagy figyelemmel,

lankadatlan szorgalommal és kitartással vezetett ügyes nyomozással történt elfogása és a bűnjelt képező betörőszerszámok biztosításaért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. VI. sz. csendőrkerületi parancsnokság által: *Horváth Pál* IV. és *Sárdi József* csendőrök, a Magyarkimle közönsége kárára álkulcs használat és a pénzszekrény megfurasásával elkövetett 851 korona pénzlopás tetteseinek nagy figyelemmel, lankadatlan szorgalommal és kitartással vezetett ügyes nyomozással történt kiderítése körül tanusított hasznos közreműködésükért.

Névváltoztatás.

A m. kir. III. sz. csendőrkerület állományában: *Zupkó Lajos* cz. örmester, a m. kir. belügyminiszter urnak 1910. január 21-én 1205/VI-a szám alatt kelt engedélye alapján, vezetéknevét „Zombori”-ra változtatta.

A m. kir. VII. sz. csendőrkerület állományában: *Gyebnár József* csendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 1910. január 22-én 1302/VI-a szám alatt kelt engedélye alapján vezetéknevét „Gyöngyösi”-re változtatta.

Házassági léptek:

A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában: *Sütő János* cz. örmester, *Cseh Mária* Teréziával 1910. január 31-én, Gelenczén.

Bagi József cz. örmester, *Varholyák Vilmával*, 1909. december 27-én, Aranyosmegyeren.

Ember Zoltán cz. őrsvezető, *Kovács Katalinnal*, 1910. január 29-én, Nagysajóban.

PALYAZATOK.

Egy irtóki állás Udvarhely vármegyénél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 480 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Egy évi próbamezsolgálat. Négy középiszkolai osztály. Kérvények Udvarhely vármegye alispánjához 1910. évi márczius 18-ig.

Egy irtóki állás a debreczeni kir. törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 640 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiszkolai osztály. Telekkönyvi vizaga. Kérvények a debreczeni kir. törvényszék elnökéhez 1910. évi márczius hó 20-ig.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.

..... Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban.

Most jelentek meg kiadásunkban a következők: Lovassági vezényszavak füzeté ára kötve 60 fill. Kérdések és feleletek az illeték szabályzathól ára 40 fillér. Kérdések és feleletek az őrs gazdászati kezelési utasítástól ára 40 fillér.